

**PERPUSTAKAAN
KOLEJ UNIVERSITI INSANIAH**

**PENGUASAAN HAFAZAN AYAT
MUTASHABIHAT LAFAZ DALAM KALANGAN
HUFFAZ AL-QURAN: SATU KAJIAN
DI INSTITUT AL-QURAN
TERENGGANU**

**AZIZUL BIN HASSAN
M1120280M08**

**SARJANA PENGAJARAN AL-QURAN
KULLIYYAH AL-QURAN DAN AS-SUNNAH
KOLEJ UNIVERSITI INSANIAH**

1436H/2015

11 2 APR 2015

RUJUKAN SAHAJA

ABSTRACT

The verse of Mutasyābihāt Lafaz is one of the important elements in the language of the al-Quran. The existence of such verse showed that Allah SWT encourages humans to contemplate and to really observe the beautiful verses of Al-Quran. Therefore, this study is done to recognize the proficiency amongst the ḥuffāz in Terengganu Al-Quran Institute on the verse of Mutasyābihāt Lafaz. Twenty respondents were involved and three study questions were asked which included the background of the respondents, oral test (syafawī) and written test (taḥrīrī). The results revealed 60% of the respondents have little knowledge about the verse of Mutasyābihāt Lafaz. For written test, 40% of the respondents gave accurate answers for Al-ma'rifah and An-nakirah components or achieved scale 1, while for oral test, Tikrār al-lafz component showed the highest percentage of 70% respondents with correct answers or attained scale 1. Overall, the outcome disclosed that, the proficiency of respondents for the oral test was higher as compared to the written test. In conclusion, the proficiency amongst the respondents on the verse of Mutasyābihāt Lafaz was only average. Thus, it is recommended that the ḥuffāz of Al-Quran are given greater exposure on the verse of Mutasyābihāt Lafaz in terms of cognitive, implementation in the memorizing of the Al-Quran and formation of specific subject related to memorizing Al-Quran and the verse of Mutasyābihāt Lafaz. The writer hopes, more studies on memorizing Al-Quran and Mutasyābihāt Lafaz will be continuously conducted to produce more competitive ḥuffāz of Al-Quran in the future generation.

ABSTRAK

Ayat Mutāsyabihāt lafaz merupakan salah satu elemen penting dalam gaya bahasa al-Quran. Kewujudannya membuktikan bahawa Allah SWT menganjurkan hambaNya mengamalkan budaya berfikir dan bertadabbur dengan isi al-Quran secara mendalam. Dalam konteks subjek hafazan al-Quran, Ayat Mutāsyabihāt lafaz merupakan satu cabaran yang perlu dihadapi oleh setiap penghafaz al-Quran dan menguasainya dengan baik. Oleh itu, kajian ini telah dijalankan bagi mengenalpasti penguasaan ayat Mutāsyabihāt lafaz dalam kalangan ḥuffāz al-Quran di Institut al-Quran Terengganu. Seramai 20 orang responden telah terlibat dalam kajian ini dan tiga soalan ujian telah dikemukakan kepada responden melibatkan latar belakang responden, ujian lisan (syafawī) dan ujian bertulis (tahrīrī). Hasil dapatan kajian mendapati 60% daripada responden mempunyai pengetahuan yang sedikit tentang ayat Mutāsyabihāt lafaz, selain itu bagi ujian bertulis komponen al-ma‘rifah dan al-nakirah mencatat peratusan tertinggi iaitu 40% daripada responden menjawab soalan dengan tepat atau pada skala 1, manakala bagi ujian lisan pula, komponen tiktār al-lafz mencatat peratusan tertinggi iaitu 70% daripada responden menjawab dengan tepat atau pada skala 1. Secara keseluruhannya, hasil dapatan kajian mendapati penguasaan responden terhadap ujian lisan lebih tinggi berbanding ujian bertulis. Kesimpulannya tahap penguasaan responden terhadap ayat Mutāsyabihāt lafaz berada pada tahap sederhana, justeru disarankan agar para ḥuffāz al-Quran diberi pendedahan lanjut berkaitan ayat Mutāsyabihāt lafaz dari sudut kognitif, kaedah implimentasi dalam hafazan dan pembentukan subjek khusus berkaitan ayat Mutāsyabihāt lafaz. Harapan pengkaji, semoga kajian ilmiah berkaitan hafazan al-Quran dan ayat Mutāsyabihāt lafaz terus dijalankan bagi melahirkan ḥuffāz al-Quran yang kompetitif.

ISI KANDUNGAN

ABSTRACT	i
ABSTRAK	ii
APPROVAL PAGE	iii
PENGAKUAN	iv
PENGHARGAAN	v
ISI KANDUNGAN	vii
SENARAI TRANSLITERASI	x
SENARAI SINGKATAN	xii
BAB 1	1
Pengenalan	1
1.1 Latar Belakang.....	1
1.2 Definisi Konsep.....	2
1.2.1 Ayat <i>Mutasyābihāt</i> Lafaz.....	3
1.2.2 Institut Al-Quran Terengganu.....	4
1.3 Penyataan Masalah Kajian.....	5
1.4 Objektif Kajian.....	7
1.5 Kepentingan kajian.....	7
1.6 Tinjauan Kajian Lepas.....	9
1.6.1 Kajian Ilmiah.....	10
1.6.2 Buku.....	11
1.7 Skop Kajian.....	14
1.8 Metodologi Kajian.....	14
1.8.1 Reka Bentuk Kajian.....	14
1.8.2 Persampelan Kajian.....	16
1.8.3 Teknik pemilihan data.....	17
1.8.4 Kaedah Analisis Data.....	17
1.9 Organisasi Kajian.....	18
1.10 Kesimpulan.....	19
BAB II	20
AYAT <i>MUTASYĀBIHĀT</i> LAFAZ	20
2.1 Pengenalan.....	20
2.2 Latar Belakang Ilmu <i>Mutasyābihāt</i> Lafaz.....	20
2.2.1 Fasa Pertama.....	21
2.2.2 Fasa Kedua.....	22
2.2.3 Fasa Ketiga.....	24
2.3 Pembahagian <i>Mutasyābihāt</i> Lafaz.....	25
2.3.1 <i>Tikrār Al-Lafz</i>	25
2.3.2 <i>Al-Ziyādah Wa Al-Nuqṣān</i>	26
2.3.3 <i>Al-Taqdīm Wa Al-Ta'khīr</i>	26
2.3.4 <i>Al-Ma'rifah Wa Al-Nakīrah</i>	27
2.3.5 <i>Al-Mufrad Wa Al-Jam'</i>	27
2.3.6 <i>Ibdāl Al-Harf Wa Al-Kalimah</i>	27
2.4 Kepentingan Dan Faedah Ayat <i>Mutasyābihāt</i> Lafaz.....	28
2.5 Kesimpulan.....	28

BAB III	30
INSTITUT AL-QURAN TERENGGANU	30
3.1 Pengenalan	30
3.2 Sejarah Institut Al-Quran Terengganu	30
3.3 Maklumat Tentang Institut Al-Quran Terengganu.....	32
3.3.1 Visi.....	32
3.3.2 Misi.....	32
3.3.3 Objektif.....	32
3.4 Skop	30
3.5 Peranan IQ Terengganu dalam pembangunan modal insan	33
3.6 Program pengajian di IQ Terengganu	34
3.6.1 Pengajian Diploma Tahfiz Wal Qiraat.....	34
3.6.2 Persijilan Tahfiz Wal Qiraat	35
3.6.3 Program Pengajian Kuliyyah al-Furqān	35
3.7 Program 'Ops Mantap Al-Quran '	36
3.8 Kesimpulan.....	38
BAB IV	39
ANALISIS DATA	39
4.1 Pengenalan	39
4.2 Analisis Latar Belakang Responden	40
4.2.1 Jantina	40
4.2.2 Umur	40
4.2.3 Tempat Asal.....	41
4.2.4 Jenis Sekolah.....	41
4.2.5 Keputusan Terakhir.....	42
4.2.6 Sebab Utama Belajar	42
4.2.7 Pengalaman Menghafaz.....	43
4.2.8 Jumlah Hafazan Sehari	44
4.2.9 Jumlah Jam Menghafaz	44
4.2.10 Jumlah Ulangan Sehari.....	45
4.2.11 Jumlah Jam Mengulang	46
4.2.13 Dorongan	47
4.2.14 Bahan.....	47
4.2.15 Pengetahuan Ayat <i>Mutasyābihāt</i> Lafaz.....	48
4.3 Analisis Data Ujian Lisan	49
4.3.1 Item 1	49
4.3.2 Item 2	51
4.3.3 Item 3	53
4.3.4 Item 4	54
4.3.5 Item 5	56
4.3.6 Item 6	57
4.4 Analisis Data Ujian Bertulis.....	59
4.4.1 Item 1	59
4.4.2 Item 2	61
4.4.3 Item 3	62
4.4.4 Item 4	64
4.4.5 Item 5	66
4.4.6 Item 6	68

4.5	Perbandingan Analisis Data Ujian Lisan Dan Bertulis	69
4.5.1	Tikrār Al-Lafz.....	69
4.5.2	Al-Ziādah Wa Al-Nuqṣān	70
4.5.3	Al-Taqdīm Wa Al-Ta'khīr.....	70
4.5.4	Al-Ma'rifah Wa Al-Nakirah	70
4.5.5	Al-Jam' Wa Al-Mufrād	71
4.5.6	Ibdāl Al-Ḥarf Wa Al-Kalimah	71
4.6	Kesimpulan.....	72
BAB V		73
RUMUSAN DAN CADANGAN		73
5.1	Pengenalan	73
5.2	Rumusan Dapatan Kajian.....	73
5.2.1	Latar Belakang Responden	73
5.2.2	Ujian Lisan Dan Bertulis	74
5.3	Cadangan.....	75
5.3.1	Pihak berwajib	75
5.3.2	Tenaga pengajar.....	76
5.3.3	Penyelidik ilmiah	76
5.3.4	<i>Huffāz</i> al-Quran.....	76
5.4	Kesimpulan.....	77
RUJUKAN.....		78
LAMPIRAN :.....		81
Bahagian I :		82
Bahagian II :		85
Bahagian III :		86
BIODATA.....		87